PRITARTA
Vilniaus miesto savivaldybės
ikimokyklinio ugdymo skyriaus
Vedėjo 2025 m. 07-24 d.
įsakymu Nr. A 15-1490/25

PATVIRTINTA
Vilniaus lopšelio-darželio „Šilelis“
Vedėjo 2025 m. 08-12 d.
įsakymu Nr. V- 43

Vilniaus lopšelis - darželis
„Šilelis“

VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „ŠILELIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1 POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ(SI)

Vilniaus lopšelyje – darželyje „Šilelis“ (toliau – Mokykla) vadovaujamasi ikimokyklinio ugdymo programos gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142, pateiktu požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus, juo grindžiamas visas ikimokyklinio ugdymo programos (toliau – Programa) turinys. Mokykloje vyrauja į vaiką orientuotas ugdymo turinys, kuris nulemia visuminį vaiko ugdymą(sį). Kiekvienas vaiko amžiaus tarpsnis yra unikalus ir kiekvienas vaikas yra kūrybiškas. Nuo mažų dienų vaikas yra laikomas aktyviu ugdymo(si) proceso dalyviu, atskleidžiant jo galias ankstyvajame amžiuje ir jas puoselėjant jam augant. Ugdymas pritaikomas prie kiekvieno vaiko individualios raidos, taip leidžiant skleistis jo unikalioms savybėms. Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku. Vaikai turi sumanymų, nuolat ieško naujų veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Svarbiausias vaiko prigimtinis ugdymo(si) būdas – žaidimas. Žaismingumas natūraliai būdingas vaiko santykiui su pasauliu, yra viso jo veikimo ir ugdymo(si) bruožas, vaikų kultūros plėtojimo prielaida. Spontaniškas žaismingumas skleidžiasi per vaikų tyrinėjimą ir eksperimentavimą, visapusiškai įgyvendinamas per savarankiškai pačių vaikų kuriamus žaidimus.

Didelis dėmesys skiriamas socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymui. Vykdomos programos „Siautukai“[1] (3–6 m. vaikams) ir „Zipio draugai“[2] (5-7m. vaikams), kurios padeda vaikams pažinti save, valdyti emocijas ir kurti draugiškus santykius. Skatinami sveikos gyvensenos bei mitybos įpročiai projektuose „Sveikas maistas - sveikas vaikas[3]“, „Sveikatiada[4]“. Mokykloje plėtojamas STEAM (gamtos mokslas, technologija, inžinerija, meninis ugdymas ir matematika) ugdymas nuo ankstyvojo amžiaus. Mokytojai kartu su vaikais eksperimentuoja, sudarydami sąlygas bei ugdomąją aplinką pagal vaikų amžių. Mokyklos programa remiasi J. Piaget konstruktyvistine teorija, kuri pabrėžia, kad vaikai yra aktyvūs besimokantieji, kurie patys tyrinėja pasaulį. Jis teigė, kad vaikams reikia suteikti galimybių eksperimentuoti ir tyrinėti. Mokykla suteikia sąlygas vaikams nuosekliai pažinti, tyrinėti

[1] https://www.siautukai.lt/
[2] https://www.vaikolabui.lt/zipio-draugai/
[3] https://pienasvaisiai.lt/
[4] http://sveikatiada.lt/

vidaus ir lauko erdves, kurti įvairius žaidybinius ir mokomuosius kontekstus, pasitelkiant gamtines, antrines žaliavas ir kitas ugdymo priemones. Pavyzdžiui, užuot aiškinęs kokias naujas spalvas galima gauti sumaišius pagrindines spalvas, mokytojas pateikia skirtingų spalvų paletes ir leidžia pirštais ar teptukais išgauti naujas spalvas.

1.2 UGDYMĄ(SI) GRINDŽIANČIOS VERTYBĖS

Mokyklos vertybės atliepia esmines universalaus dizaino mokymuisi (toliau – UDM) prieigos nuostatas, todėl vaikų ugdymas(is) grindžiamas tokiomis požiūrio į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas. Vaikai turi galimybę savitai rinktis ir tyrinėti mokyklos aplinką. Per kasdienius ugdymo procesus skatiname vaikus būti savimi, drąsiai reikšti savo mintis, jausmus ir idėjas.
- vaiko gerovė – užtikriname vaiko teises, teikdami švietimo pagalbą, didelį dėmesį skiriame emocinių – socialinių įgūdžių ugdymui, kuriame sensorines erdves, atsižvelgiant į vaikų poreikius.
- saviraiškos laisvė – vaikams sukuriamos sąlygos būti kūrėjais, išreikšti ir atrasti save įvairiose srityse: vaikai piešia, lipdo, konstruoja pagal savo sumanymus, laisvai renkasi su kuo ir kaip nori žaisti, improvizuoja, atskleisdami savo asmenybę.
- lygiavertis dalyvavimas – kuriamos sąlygos, kad kiekvienas vaikas galėtų dalyvauti grupės veiklose: kalbamės ir išklausome kiekvieną, priimame kitokią vaiko nuomonę, leidžiame vaikams kurti projektus, kartu aptariame taisykles, skatiname komandinį darbą.
- lygiateisiškumas ir teisingumas – visi vaikai turi vienodas teises dalyvauti veiklose, sprendimų priėmime grupėje. Visiems taikomos vienodos taisyklės, ribos ir susitarimai.
- pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – mokome gerbti skirtumus (lyties, rasės, kultūrinius, kalbos) aptariame juos visi kartu. Skatiname mandagų bendravimą, kuriame aplinką be patyčių, įtraukiame visus vaikus į grupės veiklas, renginius, projektus, kultūrines šventes.
- bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymas(is): mokykloje organizuojamos bendros šventės ir renginiai, kuriuose dalyvauja tėvai (globėjai), kitos įstaigos. Skatiname vaikus padėti vienas kitam, dalintis žaislais ir kartu žaisti. Išklausome kiekvieno nuomonės, mintis ir pasiūlymus, kartu sprendžiame

nesutarimus ir ieškome sprendimų. Mokome rūpintis aplinka: sodiname augalus, rūšiuojame atliekas, kalbamės apie gamtos saugojimą. Vykdome veiklas tiek mokyklos teritorijoje, tiek už jos ribų.

- kultūrinis tapatumas – švenčiame lietuviškas šventes, organizuojame veiklas, kurios atspindi mūsų kultūros tradicijas – tautinius šokius, dainas, liaudies žaidimus. Supažindiname vaikus su Lietuvos simboliais, puoselėjame meilę ir pagarbą kalbai ir pasididžiavimą savo kilme.

1.3 VAIKO POREIKIAI

Mokykloje vaikai ugdomi nuo 1.5 iki 7 metų. Pagrindinis ankstyvojo amžiaus vaiko poreikis – saugumas. Šiuo amžiaus tarpsniu didelę svarbą skiriame vaiko adaptacijai, kuri vyksta palaipsniui. Mokytojai sukuria tinkamą aplinką ir stengiasi sukurti prieraišumo ir saugumo jausmą tarp savęs ir vaiko. Mokytojai pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleistis vaikų individualumui. Nuo ankstyvojo amžiaus vystosi vaiko iniciatyvumas, noras viską daryti pačiam, taip pažįstant aplinką. Sukuriamos sąlygos vaiko laisvei atrasti, tyrinėti, bandyti. Per šias veiklas ugdomas ir skatinamas vaiko pasitikėjimas savimi. Mūsų ugdymo programa siekia tenkinti pagrindinius ir svarbiausius vaiko poreikius, kurie skatina visapusišką vaiko asmenybės augimą bei tobulėjimą. Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius:

- žaidimo poreikis – vaikai turi laisvę, pakankamai laiko ir erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą;
- saugumo poreikis – vaikai yra saugūs, nes yra išklausomi, gerbiami, matomi ir pastebimi. Esant poreikiui vaikui suteikiama pagalba, naudojami pagyrimai, paskatinimai. Grupės erdvėse vaikams užtikrinamas fizinis saugumas.
- draugysčių poreikis – ryto rato metu, žaidimu metu sukuriama ugdymo(si) aplinkos, kuri skatina vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;
- komunikavimo poreikis – skiriame laiko bendravimui su kiekvienu vaiku, išklausymui jo minčių. Vaikai seka pasakas, kuria istorijas, priestato projektus. Vaikams patiriantiems kalbos ir komunikacijos sunkumų naudojame alternatyvias bendravimo priemones.
- pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Mokyklos grupės nuolat papildomos naujomis priemonėmis, kurias vaikai smalsiai tyrinėja. Grupėse yra

parengti gamtos, eksperimentų ir konstravimo erdvės. Organizuojamos edukacinės veiklos už mokyklos ribų.

- kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Vaikai skatinami mąstyti ir kelti klausimus ryto rato metu, per vaidinimus, projektines, meninę ir sportinę veiklas. Išsakyti savo nuomonę ir atrasti naujus kūrybinius sprendimus, taip formuojant savo pasitikėjimą savimi, drąsą kurti ir mąstyti savitai (žr. 1 pav.).

1 pav. Vaiko poreikiai

1.4 TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Tėvų (globėjų) apklausos atskleidė jų lūkestį dėl visapusiško vaikų ugdymo – siekiama ugdyti meninius, socialinius, pažintinius, komunikacinius gebėjimus bei sveikos gyvensenos įpročius, užtikrinamas individualių vaikų poreikių atliepimas, neformaliojo ugdymo galimybės (sporto ir meniniai būreliai) ir palankios sąlygos socializacijai bei nuosekliam tolesniam ugdymui. Tėvai (globėjai) aktyviai įsitraukia į ugdymo procesą: dalyvauja projektuose, renginiuose, teikia pasiūlymus mokyklos aplinkos gerinimui ir prie jos prisideda. Tėvai (globėjai) skaito pasakas vaikams, veda edukacines veiklas apie savo profesijas, padeda organizuoti bendruomenės šventes, dalyvauja sporto renginiuose, mokyklos vykdomoje talkoje. Esant poreikiui, tėvai (globėjai) kreipiasi į švietimo pagalbos specialistus, kurie padeda spręsti iškilusius klausimus ir sunkumus. Ypatingas dėmesys skiriamas ir sėkmingam vaikų su specialiaisiais poreikiais įtraukimui į ugdymą, padedant atskleisti jų individualias savybes. Mūsų mokykla atlieka veiklos kokybės įsivertinimą vadovaujantis „Mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodinės rekomendacijos“ (2023 m.), siekiant atskleisti silpnąsias bei

stipriąsias veiklos sritis (žr. 1 priedą). Tėvai (globėjai) jaučiasi saugūs, nes žino, kad vaikai yra saugioje aplinkoje, gerbiami, vertinami ir ugdomi su meile.

1.5 REGIONO YPATUMAI IR MOKYKLOS SAVITUMAS

Mokykla yra įsikūrusi patogioje Vilniaus Karoliniškių mikrorajono vietoje, kuri suteikia visapusišką mokymosi aplinką. Ugdymo procesą perkeliame ir už darželio ribų: organizuojame išvykas į miesto parkus, muziejus ir kitas lankytinas vietas. Šios patyriminės veiklos padeda vaikams geriau pažinti aplinkinį pasaulį, lavina jų smalsumą, kūrybiškumą, ugdo socialinius įgūdžius ir stiprina ryšį su gamta bei kultūra. Mokykla aktyviai bendradarbiauja su švietimo, sveikatos, teisėsaugos, sporto ir kitomis institucijomis. Įgyvendinami bendri projektai, organizuojami renginiai, vyksta patirties mainai su kitomis mokyklomis. Tokia partnerystė praplečia vaikų akiratį, suteikia galimybę susipažinti su įvairiomis profesijomis, skatina bendradarbiavimą ir ugdo atsakingą pilietiškumą. Mokykla dalyvauja aplinkosauginiuose ir sveikatingumo projektuose į kuriuos įtraukiami ir tėvai (globėjai). Dalyvavimas tokiose projektuose skatina vaikus rūpintis gamta, formuoja aplinkosauginės vertybės, ugdo sveikos gyvensenos įpročius: fizinio aktyvumo svarbos suvokimą, mitybos įpročius ir emocinę pusiausvyrą. Įtraukiant tėvus (globėjus) į veiklas, stiprinami vaiko ir šeimos tarpusavio ryšiai, skatinamas bendruomeniškumas ir abipusis pasitikėjimas. Ugdymo programa atsiskleidžia per skirtingų kultūrų atvirumą, kalbų ir socialinių patirčių įvairovę, miesto erdvių įtraukimą į ugdymo procesą, artimą ryšį su šeima ir bendruomene bei nuolatinį siekį tobulėti ir taikyti pažangius ugdymo metodus. Mokykla taiko gamtamokslinį ugdymo modelį, kuris suteikia galimybę vaikams kurti ryšį su gamta, pažinti ir sodinti įvairius augalus, vaismedžius lauko erdvėse, įvairias daržoves šiltnamyje ir darže. Mokyklos lauko erdvėse suformuoti unikalūs skruzdėlynai ir „Vabzdžių viešbutis“. Vaikai gali iš arčiau pažinti vabalų pasaulį, stebėti ir tyrinėti jų gyvenimą natūralioje aplinkoje. Stebėti orų pokyčius padeda įrengta orų stotelė. Basakojų take vaikai gali pajusti įvairias natūralias dangas, kurios yra pagamintos naudojant gamtines medžiagas. Taip pat mokykloje yra integruotas STEAM ugdymo modelis, kuris padeda formuoti pozityvų požiūrį į mokslą ir inovacija. To pasekoje mokykloje įrengėme STEAM laboratoriją, kurioje vaikai atlieka eksperimentus, tyrinėja daiktų ir reiškinių savybes, matuoja įvairius tūrius, konstruoja, išbando įvairias medžiagas, ieško sprendimų.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, kurie užtikrina ugdymo(si) kryptingumą, integralumą ir ugdymo(si) kokybę:

- **ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas.** Ugdomieji procesai vyksta natūraliai, visos dienos metu: grupėse suteikiama galimybė vaikams patiems serviruoti stalą, laikytis dienos ritmo, tvarkyti savo žaidimo erdvę, ugdomi higienos, sveikos mitybos įgūdžiai.
- **vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas.** Ugdymo turinys, metodai ir aplinka yra pritaikyti prie vaikų amžiaus ir raidos ypatumų bei individualių poreikių: individualus tempas, neskubiname, o kantriai laukiame ir palaikome, pritaikome amžiui atitinkančias veiklas: 3-mečiams daugiau siūlome žaidybinio tyrinėjimo, sensorinių veiklų, emocinio ugdymo, o vyresniems - daugiau veiklos, kuri skatintų savarankiškumą, mąstymą ir bendradarbiavimą.
- **žaismės principas.** Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o **žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla**. Mokykloje kiekviena tema integruojama į žaidybines situacijas. Vaikai patys renkasi žaidimų erdvę, siužetus, priemones. Mokytojai stebi ir palaiko, bet nevaldo žaidimo.
- **sociokultūrinio kryptingumo principas.** Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei. Kviečiame tėvus (globėjus), senelius į ugdomąsias veiklas: kartu skaitome pasakas, istorijas, kalbame apie profesijas, lankomės rajono įstaigose. Šeimos tradicijas integruojame į veiklų turinį, skatiname dalintis asmenine patirtimi - “Ką aš veikiau savaitgalį?”, “Kokios mano šeimos tradicijos?”.
- **integralumo principas.** Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas. Vaikai lauke tyrinėja medžių lapus (gamtos pažinimas), renka, rūšiuoja pagal spalvas ir formas (matematika), kuria iš jų paveikslus (meninė raiška), pasakoja istorijas apie lapus (kalbos pažinimas), žaidžia vaidmeninius žaidimus apie lapų šalį (kūrybiškumas ir emocinė raiška).
- **įtraukties principas.** Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę. Mokykloje sukurti ramios veiklos kampeliai su sensoriniais žaislais,

pagalvėmis, ausinėmis nuo triukšmo. Mokytojai taiko įvairius mokymo metodus (vizualinius, praktinius, verbalinius).

- **kontekstualumo principas.** Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškoje, į veiklą įtraukiančioje ir vaikų iniciatyvoms atviroje aplinkoje, atsižvelgiant į artimiausią socialinį, kultūrinį, kalbinį ir gamtinį kontekstą. Kuriamos vaikui artimos aplinkos: parduotuvė, kirpykla, ligoninė, grožio salonas. Kontekstualumo principas padeda vaikams susieti ugdymo turinį su jų kasdiene patirtimi ir gyvenamąją aplinką.
- **vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas.** Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus. Mokytojas pastebi vaikų susidomėjimą statybomis ir įtraukia tai į planavimą – "ką galime pastatyti iš dėžių?". Vaikai siūlo idėjas, o mokytojas padeda įgyvendinti.
- **lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas.** Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną ***čia ir dabar*** momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui. Mokytojas neskuba taisyti ar koreguoti – leidžia vaikui klysti, bandyti dar kartą, ieškoti sprendimų pačiam.
- **reflektyvaus ugdymo(si) principas.** Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokykloje šis principas taikomas skatinant vaikus ir mokytojus reguliariai reflektuoti - aptarti, ką išmoko, kaip jaučiasi, kokias išvadas daro, ką norėtu pakeisti ateityje.
- **šeimos ir mokyklos partnerystės principas.** Mokykla ir šeima (globėjais) bendradarbiauja, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai (globėjai) ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų. Mokykloje užtikrinama pagalba adaptacijos metu, vyksta tėvų (globėjų) susirinkimai, atvira komunikacija, organizuojamos bendros veiklos, išvykos, renginiai, kartu su tėvais sprendžiame ugdymo klausimus.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, kultūrinius skirtumus, akademines žinias bei šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo savimi, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Sudaryti sąlygas visų vaikų dalyvavimui bendrose ugdymosi veiklose, eliminuojant galimus ugdymosi barjerus.
2. Organizuoti ugdymo procesą derinant su kryptinga mokytojo ir spontaniška vaiko aktyvia veikla, taikant patirtinio mokymo(si) metodus (projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, pažintines išvykas, diskusijas ir kt.), skatinant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo proceso dalį.
3. Lavinti ir skatinti vaikų kūrybiškumą, pasitelkiant įvairias menines priemones: piešimą, šokį, dainavimą, pasakojimą, dizainą, taip pat kūrybiškumo procese supažindinti su įvairiomis medžiagomis ir skatinti naudoti įvairias medžiagas, priemones, pasitelkiant tvarumo principą. Taip pat taikyti naujas ir įdomias technologijas sukuriant tinkamą aplinką kūrybai ir idėjų įgyvendinimui.
4. Sudaryti sąlygas mokytis pažinti, tyrinėti ir veikti: žaisti, kelti klausimus, tyrinėti, rinktis veiklos būdus ir priemones, žaidimus, samprotauti apie tai, ko išmoko, kas nauja ir neaišku, taip pat numatyti tolesnės veiklos žingsnius.
5. Skatinti pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir vaikais, mokytis klausytis, spręsti kasdienes problemas, kurti tikslingą ir konstruktyvų dialogą su suaugusiais ir vaikais, atsižvelgti į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes.
6. Saugoti ir stiprinti vaikų psichinę ir fizinę sveikatą, garantuoti jo saugumą, padėti adaptuotis naujoje ugdymo(si) aplinkoje, tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikį.
7. Kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, abipuse partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, priešmokyklinio ugdymo mokytojais ir kitais švietimo paslaugų tiekėjais.

   Programos ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios, suvokimas ir gebėjimai. Ugdymosi pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma sukuria optimalią vaiko galių plėtrą. Šios sritys tai: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetinis suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis (žr. 2 pav.).

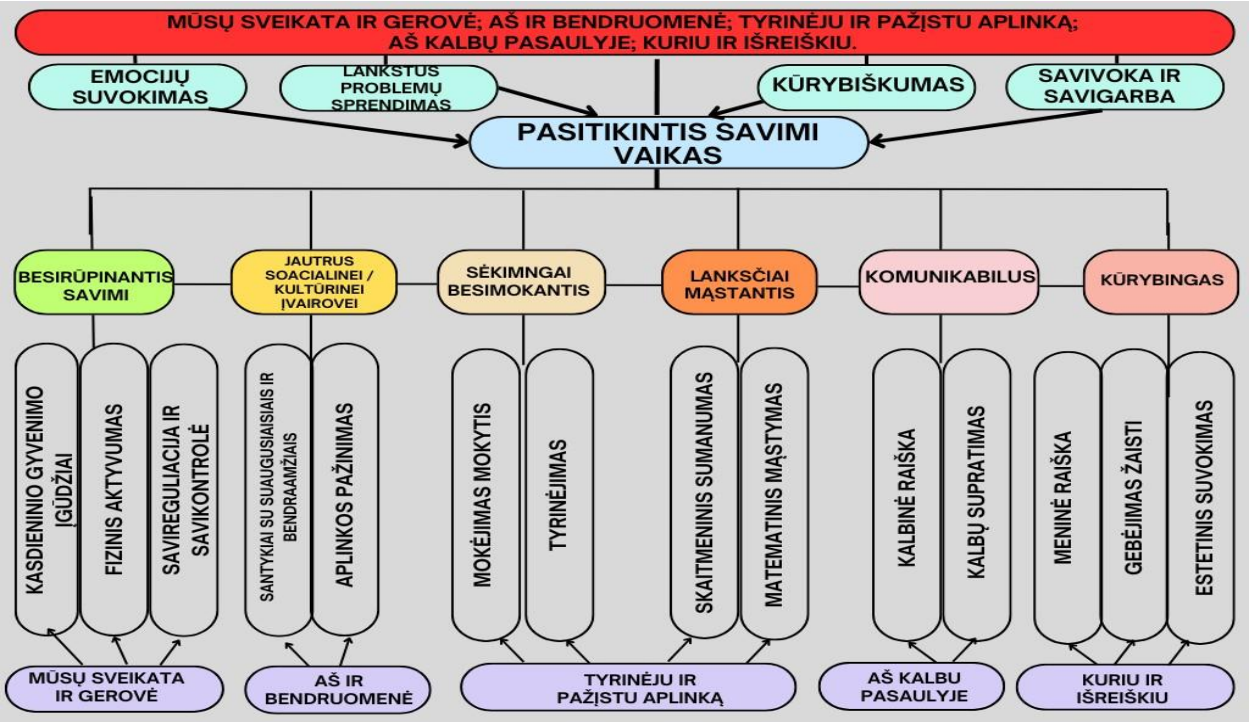

2 pav. Konceptualus ugdymo modelis

Konceptualus ugdymo modelis sukuria lanksčią, visapusišką ugdymosi aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali augti ir tobulėti pagal savo individualius poreikius, galias ir gebėjimus. Ugdymo(si) centre yra vaikas ir 7 jo plėtojamos galios. Mūsų mokykla, pagrindine vaiko galia pasirinko pasitikėjimo savimi ugdymą(si). Tai viena svarbiausių ir pamatinių galių, kurios dėka vaikas gali ugdyti ir stiprinti kitas likusias galias. Kiekviena vaiko raidą skatinanti visuminio ugdymo(si) sritis yra skirta stiprinti ir ugdyti tam tikras vaiko galias. Siekiant visapusiško ir harmoningo asmenybės vystymosi numatomos konkrečios vaiko pasiekimų sritys. Mokytojas siekdamas plėtoti vaiko galias ir formuoti pamatinius gebėjimus susijusius su smalsumu, kalbos raiška, aplinkos pažinimu ir tyrinėjimu, bendravimu su bendraamžiais ir santykiais su suaugusiais pasitelkia ugdymo kontekstus grupėje, lauko erdvėse ir už darželio ribų. Konceptualus ugdymo modelis skatina visapusišką vaikų ugdymą ir padeda vystytis harmoningai asmenybei.

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Vaikų pasiekimų plėtotė, vaikų ugdymo(si) turinys ir veiklos įgyvendinamos pasitelkiant penkias ikimokyklinio ugdymo(si) sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“.

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“

Ugdymo turinys 1-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai:	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI *Vertybinė nuostata* Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam *Esminis gebėjimas* Tvarkingai valgo, renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, pasirūpina savo kūno švara, saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.	Savarankiškai valgo ir geria. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti; koks maistas patinka, koks nepatinka. Pats nueina į tualetą, suaugusiojo padedamas susitvarko. Suaugusiojo padedamas nusirengia ir apsirengia, prausiasi ir šluostosi veidą, rankas, šukuojasi. Padeda į vietą vieną kitą daiktą	● Susipažįsta su sveikatai palankiu maistu. ● Plauna vaisius ir daržoves, jas ragauja, mirko, trupina, traiško. ● Žaidžia grupės virtuvėlėje maisto gaminimo žaidimus. Dengia stalą, imituoja maitinimosi judesius. ● Žaidimo pagalba susipažįsta su higienos reikmenimis, juos naudoja žaisdami. ● Klausosi pasakojimų, skaitomų kūrinių apie švarą, dienos ritmą, saugų elgesį namuose ir gamtoje. ● Stalo žaidimų, knygelių, plakatų, kortelių pagalba susipažįsta su vaisiais, daržovėmis, sveiku maistu; turimas žinias įtvirtina žaisdamas. ● Turtina žodyną nuolat girdint naujų daiktų, vaisių, daržovių, uogų pavadinimus. ● Klausydamiesi pasakojimų, skaitomų istorijų sužino apie pavojingus vaikų sveikatai ir saugumui daiktus. Žaidimų metu formuojasi saugaus elgesio įgūdžiai. ● Piešdami išreiškia savo emocijas ir pojūčius.
FIZINIS AKTYVUMAS *Vertybinė nuostata* Noriai džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. *Esminis gebėjimas* Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydami pusiausvyrą spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika. Derina savo judesius su kitais vaikais.	Pastovi ant vienos kojos (3–4sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu, laikydamasis suaugusiojo rankos ar turėklų. Atsispirdamas abiem kojoms pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją, spiria kamuolį, meta ir gaudo abiem rankomis.	● Žaidžia judrus, orientaciją lavinančius žaidimus, juda, aktyviai veikia. ● Dalyvauja sportinėse pramogose, šventėse, rytinėje mankštoje, fizinio ugdymo užsiėmimuose, pasivaikščiojimuose. ● Išnaudoja grupėje sukurtą judėjimo erdvę, priemones. ● Tyrinėja, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoja, fantazuoja, atkartoja gyvūnų judesius. Vaikai iki 3 metų tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą, paveikslėliais dėliodami savo veiklų eilę ir žymėdami, ar tai buvo aktyvi, ar rami veikla.

	Derina akies-rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	
SAVIVOKA IR SAVIGARBA *Vertybinė nuostata* Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus, save vertina teigiamai. *Esminis gebėjimas* Pasitiki savimi ir savo gebėjimais; palankiai kalba apie save; supranta savo asmens tapatumą; pasako, kad yra, berniukas/mergaitė; priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei; supranta ir gina savo teises būti ir žaisti su kitais.	Kalba pirmuoju asmeniu: „aš einu, aš noriu“, „mano“. Pasako kas yra– berniukas ar mergaitė, žino savo vardą ir kiek jam metų. Pavadina 5–6 kūno ir veido dalis. Saugiai ir patogiai jaučiasi įprastoje aplinkoje su pažįstamais vaikais ir suaugusiaisiais. Didžiuojasi savo pasiekimais; tikisi, kad juo besirūpinantys suaugusieji ir vaikai jį mėgsta ir priima.	● Vaikai ugdosi dienos ritmo (aktyvumo ir poilsio derinimo) pajautą, kai kasdienių veiklų metu yra mokytojo skatinami atpažinti kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą, energingumą, dėmesingumą arba nuovargį, mieguistumą, irzlumą, negalėjimą susikaupti. ● Vaikai iki 3 metų mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę, stebėti ir pasitikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar įvyks. Kasdieniai pasikartojantys ritualai, maitinimasis, miegas ir veiklos padeda vaikams orientuotis dienos laike. Tyrinėja savo kūną ir jo gebėjimus per judrius žaidimus ir veiklas.
SAVIREGULIACIJA IR KONTROLĖ *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. *Esminis gebėjimas* Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka ir ritualais. Valdo savo emocijų raišką ir veiksmus, reaguodamas į suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Išbando įvairius konfliktų sprendimo būdus, ieško suaugusiojo pagalbos.	● Mokosi laikytis tvarkos, tvarko žaislus, padedami suaugusiųjų, arba savarankiškai, pažaidę padeda žaislus į vietą. ● Mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę, stebėti ir pasitikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar įvyks. ● Kasdieniai pasikartojantys ritualai, maitinimasis, miegas ir veiklos padeda vaikams orientuotis dienos laike.

Ugdymo(si) turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Ketvirti-šešti vaikų gyvenimo metai:	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI *Vertybinė nuostata* Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam *Esminis gebėjimas* Tvarkingai valgo, renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, pasirūpina savo kūno švara, saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.	Valgo tvarkingai, taisyklingai naudojasi stalo įrankiais. Pasako, jog maistas reikalingas, kad augtume ir būtume sveiki. Įvardija maisto produktus, kuriuos valgyti sveika ir kurių vartojimą reikėtų riboti. Savarankiškai serviruoja ir tvarko stalą. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Suaugusiųjų padedamas pasirenka drabužius ir avalynę pagal orus. Savarankiškai ir teisingai plauna rankas.	● Išnaudoja galimybes pačiam pasirinkti priimtiniausią būdą žaisti ir veikti, rinktis sveikatai palankų maistą, išbandyti įvairius skonius, tyrinėti, ragauti, naudojant visus pojūčius, gaminti, kurti naujus receptus ir patiekalus. ● Žaisdami „kavinę“, „restoraną“, sudaro meniu, imituoja maisto gaminimo procesus. ● Tyrinėja sveiko maisto piramidę; dėlioja savo dienos meniu iš kortelių su sveiko maisto produktais; dėlioja mąstymo, patys vieni kitiems aiškina, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne, savo nuomonę argumentuoja. ● Drauge su mokytoju eina į artimiausią parduotuvę, išrenka ir perka reikalingus maisto produktus užkandžiams pagaminti, plauna, sveria, uosto, dalina,

	Laikosi saugaus elgesio taisyklių gatvėje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. Žino, kur kreiptis pagalbos, ir stengiasi saugoti save bei kitus.	pjausto, maišo, skanauja, pavadina; gėrisi estetiniu įspūdžiu. ● Iš skaitomų tekstų, paveikslėlių ir mokytojo komentarų sužino, kodėl negalima valgyti neskaniai, įtartinai kvepiančio, kito žmogaus nebaigto valgyti, gyvūno aplaižyto maisto. ● Samprotauja, tariasi ir, esant galimybei, renkasi sveikatai palankius maisto produktus (pavyzdžiui, atsinešdami užkandžius). ● Vienas kitą padrąsina mokykloje valgyti įvairų maistą, ragauti naujus, jiems nežinomus maisto produktus, susipažinti su įvairiais skoniais, dalintis mintimis ir žymėti, kas kam skanu / neskanu. ● Tyrinėja, matuoja, žymisi, kiek vandens išgeria per dieną, ir aiškinasi, kiek jo vartoti sveika. Įpranta savarankiškai atsigerti grupėje esančio vandens. ● Mokytojui modeliuojant įvairias situacijas, skaitant istorijas, pasakojant, vaikai mokosi suprasti saugaus bendravimo taisykles, kreiptis pagalbos. ● Laikosi tarpusavio susitarimų. ● Lankosi Karoliniškių ugniagesių gelbėtojų stotyje, bendrauja su ugniagesiais gelbėtojais. Lankosi Vilniaus saugaus miesto centre, dalyvauja edukacinėse veiklose.
FIZINIS AKTYVUMAS *Vertybinė nuostata* Noriai džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. *Esminis gebėjimas* Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydami pusiausvyrą spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika. Derina savo judesius su kitais vaikais.	Eina, bėga ratu, poroje, prasilenkdamas, gyvatėle, atbulomis, šonu. Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Važiuoja dviračiu. Rankos ir pirštų judesius atlieka vikriau, tiksliau. Tiksliau valdo pieštuką bei žirkles. Atlieka sporto žaidimų elementus su kamuoliu. Derina savo veiksmus su kitais vaikais. Supranta savo kūno poreikius ir signalus.	● Judėjimo džiaugsmą patiria laisvai bėgiodami, landžiodami, šokinėdami, laipiodami kopėtėlėmis, laipteliais, žaisdami su kamuoliais, važinėdami triratukais, dviratukais. ● Improvizuoja, fantazuoja, ieško neįprastų pozų, judesiais perteikiant pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes. ● Judėdami ir eksperimentuodami išbando savo kūno judėjimo galimybes. Lavina pagrindines fizines ypatybes: vikrumą, lankstumą, pusiausvyrą, koordinaciją, jėgą. ● Įgyja drąsos ir pasitikėjimo savimi. ● Veikdami ribotame plote pratinasi judėti saugodami save ir kitą, laikosi taisyklių; mokosi laimėti, pralaimėti. ● Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją dėliojant, konstruojant, veriant, piešiant ir kt. ● Dalyvauja žygiuose, sportinėse veiklose Karoliniškių Pasakų parke, prie Televizijos bokšto, Vilniaus Šv. Jono Pauliaus II. gimnazijos stadione.
SAVIVOKA IR SAVIGARBA *Vertybinė nuostata* Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus, save vertina teigiamai.	Vis geriau suvokia savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus, šeimą, bendruomenę, Tėvynę. Save ir savo gebėjimus vertina teigiamai,	● Rūpinasi savimi ir aplinka. ● Ugdosi dienos ritmo pajautą mokytojo skatinami atpažinti kūno siunčiamus signalus. ● Patys sudėlioja savo dienos ritmą

Esminis gebėjimas Pasitiki savimi ir savo gebėjimais; palankiai kalba apie save; supranta savo asmens tapatumą; pasako, kad yra, berniukas/mergaitė; priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei; supranta ir gina savo teises būti ir žaisti su kitais.	nusakydamas fizines ir elgesio savybes, priklausymą šeimai, grupei, tautybei; žino namų adresą. Tyrinėja savo kūno augimą, savo ir kitų šalies simbolių, kalbą. Mokosi saugoti savo privatumą, siekia kitų palankumo, yra tolerantiškas kitokiam. Žino savo teises bei pareigas.	paveikslėliais. ● Reflektuoja vakare, ar pavyko įgyvendinti suplanuotą dienos ritmą, paaiškina pakeitimus. ● Padedami mokytojo, susikuria ritualus. mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio arba kada jų nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo. ● Atlikdami atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar sunkias mintis. ● Išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus.
SAVIREGULIACIJA IR KONTROLĖ *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. *Esminis gebėjimas* Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Savarankiškai taiko įvairesnius nusiraminimo, atsipalaidavimo būdus; pataria juos kitiems. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose, ieško taiklių išeičių. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	● Kasdienių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdami kieme, lauke, laikytis sutartų saugaus elgesio taisyklių. ● Mokosi atsakingai elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų. Dalyvauja edukacinėse veiklose apie gyvūnus, klausosi ornitologų edukacinių užsiėmimų. ● Laikosi asmens higienos. ● Išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus. ● Laikosi elgesio taisyklių prie stalo. ● Žaisdamas komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti, derinti judesius, laukti savo eilės, sutelkti ir perkelti dėmesį į regimus ir girdimus signalus. ● Pats kuria taisykles, jų laikosi.

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojas, plėtojant ugdymo(si) sritį „Mūsų sveikata ir gerovė“ yra bendrakūrėjas, kuris nuolat stebi, mokosi kurti naujas vaikų patirtis, generuojančias aplinkas, atsižvelgdamas į vaiko mąstymo raidos stadijas ir individualius interesus. Mokytojas iš anksto numato galimas veiklos kliūtis arba jos mato vaikams veikiant sukurtame kontekste; iš anksto pasirenka priemones ir būdus, kurie gali padėti vaikams lengviau ir natūraliau įsitraukti, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais bei suaugusiaisiais, mokytis, atlikti veiklą. Mokytojas taiko ugdymosi strategijas: kultūrinės, socialinės ir gamtinės aplinkos naudojimas; vaiko įsitraukimą į ugdomąją veiklą, sudominant ir sužadinant pozityvias emocijas; individualizuotą požiūrį, leidžiantį vaikams rinktis įvairius veiklos būdus ir priemones, gauti ir tyrinėti informaciją įvairiais būdais; įgytos patirties raiška, savarankiškai sugalvojant idėją, ją įgyvendinant, atspindint ir aptariant rezultatą; modeliuojant vaikus judėti skatinančias situacijas, saugios rizikos edukacinės erdvės, sukuriančios prielaidas subalansuotam ugdymui(si) patalpose ir lauke; dialoginė vaikų, mokytojų ir kitų suaugusiųjų sąveika.

Žaidybiniai metodai, patyriminis ugdymas(is), interaktyvios veiklos padeda vaikams įtvirtinti žinias ir įgūdžius. Nuolat kuriama aplinka, kurioje vyrautų smagi atmosfera ir būtų vertinamas veiklos ir gyvenimo teikiamas džiaugsmas.

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė"

Ugdymo turinys 1-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
SAVIVOKA IR SAVIGARBA *Vertybinė nuostata* Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. *Esminis gebėjimas* Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, mokyklos bendruomenei.	Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats". Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiaisiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	● Savo kūno ribas jaučia suaugusiojo glaudžiami, žaidinami, rengiami, kalbinami. ● Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro. ● Stebi save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, žaisdami šešėlių žaidimus. ● Supranta save kaip unikalų asmenį žaidžiant, pasakojant, piešiant save, savo stiprybes. ● Pajaučia savo augimą per didėjantį savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužėlius ar batus, naudodami ūgio matuoklius, žiūrinėdami anksčiau darytas savo nuotraukas. ● Natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. ● Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA *Vertybinė nuostata* Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. *Esminis gebėjimas* Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.	● Savo poreikius mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, pirmaisiais žodžiais, galvos linktelėjimu (sutikimas) ar papurtant galvą į šonus (nesutikimas) ● Kilusias emocijas išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. ● Jautriai reaguoja, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis. ● Mokosi emocijas atpažinti, jas įvardyti ● Savo nuotaiką pažymi naudojant emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus". ● Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso.
SAVIREGULIACIJA IR KONTROLĖ	Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene	● Įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodo, atskleidžia, išreikia emocijas,

Vertybinė nuostata Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. *Esminis gebėjimas* Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.	kreipiasi pagalbos, pasiguodžia, leidžiasi apkabinamam, nuraminamam, nukreipia dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukia iš įtampą keliančios situacijos. ● Bendraudami su kitais mokosi tinkamai elgtis, pritaiko išmoktus būdus, kuriuos patyrė, suprato, perėmė iš suaugusiojo, atsižvelgia į kito prašymus. ● Jaučia laiko tėkmę sąsajoje su savo veikla ir gyvenimo ritmu. ● Eksperimentuoja su skirtingos trukmės muzikinėmis atkarpomis 1, 5, 10 minučių smėlio laikrodžiais. ● Paros trukmę ir laiko tėkmės per parą nuoseklumą patiria dėliodami savo veiklos per dieną paveikslėlius.
SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS IR VAIKAIS *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais. *Esminis gebėjimas* Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamasi bendrai.	● Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. ● Stengiasi suprasti, ką jaučia kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. ● Tyrinėja aš – ne aš ribas; kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirenka savo drabužėlius ar žaislus, aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu).

Ugdymo(si) turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Ketvirti-šešti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
SAVIVOKA IR SAVIGARBA *Vertybinė nuostata* Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. *Esminis gebėjimas* Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų	Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalinasi pastebėjimais. Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Pasako savo tautybę, šalį,	● Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas eksperimentuodami, kurdami modelius. ● Mokosi pajausti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą, reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. ● Aiškina ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. ● Įžvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau

tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, domisi ir dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.	priimtiniausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. ● Plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius darydami klaidas ir jas taisydami ● Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, samprotauja, kaip atrodys užaugę, ko norėtų išmokti, kuo norėtų tapti ateityje. ● Atranda ir išbando įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu. ● Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumus ir įvairovę vaikai pažįsta per įvairias medijas. ● Aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos ir pan., tyrinėja ir atranda, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius. ● Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūriniuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. ● Pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapį, konstruoja mėgstamų vietų modelius, iš pasakojimų pažįsta iškilias asmenybes. ● Pilietinį tapatumą vaikai ugdosi šeimoje, grupėje, kieme laikydamiesi vertybių, pareigų ir teisių, kurias turi konkrečios valstybės pilietis. ● Dalyvauja prasmingose veiklose, kurios siejamos su aplinkos saugojimu, tvarkymu. ● Aiškinasi ir išreiškia supratimą, kad kai kurie žmonės patiria skurdą, jiems reikalinga pagalba, todėl įsitraukia į organizuojamas labdaros akcijas, prisideda prie kitų labdaros iniciatyvų.
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA *Vertybinė nuostata* Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. *Esminis gebėjimas* Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradeda kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau	● Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu. ● Žaidžia žaidimus, kurie skatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti. ● Skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniais, žodžiais ir kt.) parodo savo poreikius, pomėgius, interesus. ● Veikdami įvairiose veiklose, žaidimuose patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja, vis geriau atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.
SAVIREGULIACIJA IR	Žino ir geba taikyti įvairius	● Pradeda valdyti savo emocijų raišką,

KONTROLĖ *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. *Esminis gebėjimas* Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	nusiraminimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvermę, slopinti impulsyvius veiksmus, siekiant tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	jų intensyvumą, išbando skirtingus būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkia pastangas tinkamam poelgiui. ● Mokytojo padedamas mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi įžvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti). ● Stebi, tikslingai tyrinėja, išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. ● Ugdosi valingą dėmesio ir elgesio kontrolę žaidžiant savireguliaciją plėtojančius žaidimus, savarankiškai išbandant naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukiant į ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikimo reikalingas veiklas, laikosi su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos. ● Išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės (savęs motyvavimas atlikti tai, ko daryti nesinori) būdus, ugdosi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus. ● Kelia sau paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia. Susidūrus su kliūtimi keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. ● Mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus. ● Klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai. ● Kalbėdamiesi, ką veikė per dieną, savaitę, dėliodami paveikslėlius, pradeda pavadinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis), savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj.
SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS IR VAIKAIS *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais. *Esminis gebėjimas* Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus,	Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei kitų nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus.	● Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. ● Išbando pačių bendraujant atrastus, ar iš kitur sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas. ● Piešiant, matuojantis, lyginant panašumus ir skirtumus, kalbantis, žaidžiant, kartu veikiant tyrinėja, kuo panašus/si į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų, Suaugusiųjų. ● Komunikuoja su mokytoju, seka jo elgesio modelį, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką.

draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei	● Žaisdamas, atlikdamas grupines veiklas mokosi išklausyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. ● Mokytojo padedamas mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. ● Kartu su visais priima bendrus sprendimus, diskutuoja, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviais grupės dalyviais. ● Kartu su kitais veikiant ir siekiant bendro tikslo, lyderiauja paeiliui, apsvarsto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų. ● Tyrinėjant, aiškinantis, patiriant gyvenimą *čia ir dabar* plėtoja supratimą apie laiko tėkmės pokyčius per tam tikrą laiką. ● Atpažįsta tautosakos paveldą žmonių sukurtą praeityje, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. ● Aiškinasi, tyrinėja, diskutuoja, kas mums gali papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį. ● Atranda ir tyrinėja dominančias istorines vietas esančias aplinkui.

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) srityje „Aš ir bendruomenė“ yra ypač svarbus, nes jis padeda vaikui pažinti save, ugdyti emocinius, socialinius ir kultūrinius gebėjimus bei atrasti savo vietą bendruomenėje. Ugdymo(si) kontekstai apima fizinę, emocinę, socialinę, kultūrinę ir virtualią aplinką, todėl mokytojas kuria saugią, įtraukią ir vaikui prasmingą ugdymosi erdvę, kurioje skatinama savivoka, savigarba, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija bei bendravimo įgūdžiai. Mokytojas tampa artimu vaiko ugdymosi kelionės palydovu – jis kuria nuoširdžius, nuoseklius emocinius ryšius, rodo tinkamo elgesio pavyzdį ir padeda vaikui geriau suprasti savo vidinį pasaulį: atpažinti jausmus, įvardyti emocijas ir suvokti, kaip jų išraiška veikia kitus. Viena iš pagrindinių strategijų – individualizuotas požiūris, leidžiantis vaikui rinktis veiklos formas ir priemones pagal savo poreikius, gebėjimus ir interesus. Patirtinis mokymasis per žaidimus, eksperimentus, tyrinėjimą ir kūrybines užduotis padeda vaikams ugdyti bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius, formuoja gebėjimą spręsti problemas, reguliuoti emocijas, dalintis ir veikti kartu. Mokytojas skatina dialogą, tarpusavio supratimą ir empatiją, kuria emocinį saugumą bei užtikrina, kad kiekvienas vaikas jaustųsi priimtas ir svarbus bendruomenėje. Taip pat puoselėjamas kultūrinis sąmoningumas,

skatinamas vaikų smalsumas ir žaismę per kūrybinius, kultūrinius bei kalbinius dialogus. Mokytojas sudaro sąlygas vaikams savarankiškai inicijuoti veiklas, išreikšti savo idėjas, bendradarbiauti su kitais, mokytis vieniems iš kitų ir taip įgyti prasmingos patirties, padedančios jiems atrasti savo vietą bendruomenėje bei augti kaip savarankiškoms, empatiškoms ir socialiai atsakingoms asmenybėms.

Ugdymo (si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“

Ugdymo turinys 1 – 3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Pirmi- treti gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės iš vaiko perspektyvos
APLINKOS PAŽINIMAS *Vertybinė nuostata* Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. *Esminis gebėjimas* Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.	Atpažįsta ir reaguoja į vykusius šeimos ar grupės įvykius. Įsitraukdamas į kasdienius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslius jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus.	• Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios); • Dienotvarkėje klijuoja numatomų įvykių paveikslėlius, atrenka reikalingus ingredientus maistui ruošti.
MATEMATINIS MĄSTYMAS *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais *Esminis gebėjimas* Plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti. Geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas ir judėjimo kryptį.	Paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas. Lygina du daiktus, kurie skiriasi tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas. Atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).	• Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. • Padedami mokytojo, atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. • Įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įdėti, įpilti.
SKAITMENINIS SUMANUMAS *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. *Esminis gebėjimas* Geba pažinti ir naudoti valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį. Sudaryti kelių vienas po kito einančių	Laikosi išmaniųjų žaislų, daiktų saugaus naudojimo taisyklių. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą. Atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, naudodamas	• Žaidžia, tyrinėja aplinką, domisi grupėje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų. • Žaidžia su įgarsinimo lentele, mokosi įrašyti savo balsą, atpažinti paveikslėlius

veiksmų programas.	pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas.	
KALBŲ SUPRATIMAS *Vertybinė nuostata* Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais. Nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. *Esminis gebėjimas* Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų, supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3-4 žodžių sakinius, greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. Išklauso trumpus skaitomus pasakojimus, dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių. Skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais.	• Kalbinami išmoksta pavadinti daugiau linijų, dvimačių (plokštumos) ir trimačių (erdvės) figūrų, džiaugiasi jas atpažindami paveikslėlyje, aplinkoje surasdami jų analogų.
TYRINĖJIMAS *Vertybinė nuostata* Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. *Esminis gebėjimas* Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas, džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatą rodo kitiems. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Smalsauja, stebisi, atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis. Stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta.	• Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pastumti, pasukti. • Įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio, pločio, aukščio, masės palyginimo veiklas
PROBLEMŲ SPRENDIMAS *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. *Esminis gebėjimas* Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieškoti iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų,	Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į	• Spėja, kuriame inde telpa daugiau vandens, o spėjimą patikrina vandenį perpildami iš vieno indo į kitą. Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „ žemas“. • Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas. • Reaguoja į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti.

apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai.	suaugusįjį. Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso, tobulina sprendimą.	
MOKĖJIMO MOKYTIS *Vertybinė nuostata* Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. *Esminis gebėjimas* Pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.	• Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. • Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įvairiose situacijose kalbinami mokytojo, vaikai įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties ir buvimo vietos arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.

Ugdymo(si) turinys 4 -6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Ketvirti-šešti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
APLINKOS PAŽINIMAS *Vertybinė nuostata* Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. *Esminis gebėjimas* Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina , kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogaus ir gamtos ryšį. Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Pasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis.	• Vyksta artimiausios aplinkos stebėjimas, rengiamos išvykos į gamtą, nes esame šalia parko. • Stebi, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis, pajunta tekstūrų skirtumus. • Stebint aplinkos daiktus suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos, ugdosi savarankiškumą, supranta, kad kažką reikia apeiti, kažką galima pakelti ir pernešti, kažko geriau neliesti, pagal daiktus ir jų išsidėstymą orientuojasi aplinkoje. • Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę.
MATEMATINIS MĄSTYMAS *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. *Esminis gebėjimas* Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5. Pasako , kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojasi grafiniais jų vaizdais spręsdamas problemas. Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus	• Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. • Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridedant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. • Vaikai pastebi daiktų seką eidami į mokyklą, kur nors važiuodami: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan. • Pasirinkus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. • Gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje.

	dydžius, randa žodžių nedideliam jų skirtumui apibūdinti. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų.	
SKAITMENINIS SUMANUMAS *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. *Esminis gebėjimas* Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą, atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles.	• Žaisdami, konstruodami, bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Vaikai nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas. • Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisykles vaikai sužino ir mokosi taikyti jas aptardami su suaugusiuoju. • Žaisdami, tyrinėdami aplinką, vaikai naudojasi išmaniaisiais daiktais (žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis ir kt.), aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando. • Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), kurie padeda tyrinėti ir pažinti aplinką. • Domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant, ir pradeda suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga. • Naudodami fizines ir skaitmenines priemones, mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus.
KALBŲ SUPRATIMAS *Vertybinė nuostata* Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. *Esminis gebėjimas:* Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmes, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus	Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų vykti toliau. Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių.	• Daiktus ir jų savybes vaikai mokosi suprasti ir pavadinti, kai jų tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai, grįžtamasis ryšys. • Diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną. • Mokosi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“, dalyvauja apklausoje, kai atsakymų skaičius neviršija 12- os. • Įsitraukia į diskusijas su mokytoju ir kitais vaikais, kaip gali būti fiksuojami, koduojami duomenys, dalinasi idėjomis, kaip būtų galima juos grafiškai pavaizduoti.
TYRINĖJIMAS *Vertybinė nuostata* Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando	Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja augimo procesus. Lygina daiktus, medžiagas,	• Drauge su mokytoju aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Jie lygina praeities ir dabarties

ir samprotauja. *Esminis gebėjimas* Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.	daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. ● Žaisdami atranda fizikinius reiškinius, tyrinėja tamprumo reiškinius. ● Tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai. ● Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus. ● Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. ● Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų.
PROBLEMŲ SPRENDIMAS *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. *Esminis gebėjimas* Geba atpažinti ir įvardinti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.	● Ieško atsakymų į patiems kylančius ir mokytojo nuolat keliamus klausimus. ● Mokytojo padedami, ieško daiktų panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. ● Veikdami mokytojo tikslingai sukurtuose kontekstuose, mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį spręsdami problemas. ● Diskutuoja apie gyvūnų naudą, aiškinasi , ko reikia, kad gyvūnai gyventų, gerai jaustųsi. Svarsto ir aiškina, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos, kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai.
MOKĖJIMAS MOKYTIS *Vertybinė nuostata* Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. *Esminis gebėjimas* Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. Numato kelis žingsnius tikslui pasiekti ir juos įgyvendina. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Stebi savo veiklos procesą, ji koreguoja. Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultatą, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką norėtų išbandyti, ko išmokti.	● Per įvairias praktines veiklas susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka. ● Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus.

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) veikloje apima kontekstų, kurie žadina vaikų prigimtinį smalsumą, kūrimą. Mokytojai skatina vaikų domėjimąsi aplinkos objektais ir reiškiniais, pasitelkdami įvairius metodus, kaip stebėjimas, eksperimentavimas, skaitmeninės technologijos ir kūrybinės veiklos. Mokytojai taip pat užtikrina, kad ugdymo(si) veiklose

būtų subalansuotas vaikų savarankiškas žaidimas ir struktūruota veikla pagal taisykles. Mokytojo vaidmuo yra palaikyti vaikų pastangas aiškinti savo veiksmus, rasti argumentus ir lanksčiai taikyti įgytą patirtį naujose situacijose. Strategijos ir metodai apima personalizuotą, savivaldų, dialogišką, judrų, tyrinėjantį, kūrybinį ir reflektuojantį ugdymą(si). Tai skatina vaikus patirti ir suprasti aplinką visais pojūčiais, gilinti supratimą ir plėtoti gebėjimus.

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“

Ugdymo turinys 1-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
KALBŲ SUPRATIMAS *Vertybinė nuostata* Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. *Esminis gebėjimas* Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Trumpam susikaupia klausydamas, supranta ir reaguoja veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. Skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklausyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių	● Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą. ● Vaikai ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus. ● Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienotvarke susijusius paaiškinimus. ● Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose veiklose.
KALBINĖ RAIŠKA *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. *Esminis gebėjimas* Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį, pasakoja ir kuria paprastas istorijas.	2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, atsako į paprastus klausimus, vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	● Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmais, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. ● Jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys jų kalbai, kantrus išklausymas, lėtas kalbėjimo tempas, reagavimas į vaikų intencijas, reiškiamas žodine ir nežodine išraiška ● Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, formuluodami sakinius, taiko pagrindines gramatikos taisykles

		● Poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas ● Domisi skirtinga kalbine raiška.
SKAITMENINIS SUMANUMAS *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. *Esminis gebėjimas* Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	● Mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis ● Domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, ekrane, kitose priemonėse, varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. Vaizdinės informacijos suvokimą papildo kiti jutiminiai pojūčiai, ypač – lytėjimas.
MENINĖ RAIŠKA *Vertybinė nuostata* Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. *Esminis gebėjimas* Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.	Žaisdamas tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves.	● Žodinės kalbos suvokimą ugdosi dalyvaudami inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose, žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis bei kitose žaismės situacijose ● Plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami suaugusiuosius ir eksperimentuodami ● Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse.
APLINKOS PAŽINIMAS *Vertybinė nuostata* Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. *Esminis gebėjimas* Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.	Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslius jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus.	● Mokosi išklausyti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge ar poliloge, mokytojui sukuriant klausymosi aplinkų įvairovę ● Kasdienėse veiklose mokytojo skatinami mokosi išreikšti ir įvardyti savo emocijas, poreikius ● Supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veiksmų pavadinimus.

Ugdymo(si) turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Ketvirti-šešti vaikų gyvenimo metai:	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
KALBŲ SUPRATIMAS *Vertybinė nuostata* Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. *Esminis gebėjimas* Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmes, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.	● Aktyviai įsitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdosi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. ● Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus ● Kalbos supratimą gilina klausydamiesi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu kontekstu ● Kūrybiškai naudojasi gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami ● Rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu
KALBINĖ RAIŠKA *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. *Esminis gebėjimas* Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	Išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius. Klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.	● Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis ● Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais ● Įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti ● Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides ● Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas
SKAITMENINIS SUMANUMAS *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje	Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus.	● Sužadintas smalsumas įtraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama su vaikais ar suaugusiaisiais, kalbančiais kitomis kalbomis ar lietuvių

esančias skaitmenines technologijas. *Esminis gebėjimas* Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas	Sukurtu turiniu dalinasi su kitais. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles.	kalbos tarmėmis. ● Kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. ● Rašytinės raiškos gebėjimus ugdosi atrasdami raides skaitmeniniuose įrenginiuose, siedami jas su ranka užrašytomis bei spausdintomis raidėmis, rašydami spausdintines raides ar skaitmenis ranka ir kompiuteriu.
MENINĖ RAIŠKA *Vertybinė nuostata* Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. *Esminis gebėjimas* Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius.	● Režisūriniai, siužetiniai vaidmenų, žodiniai, kolektyviniai ir kiti žaidimai kuria vaikui naujas patirtis ir kalbines situacijas, kuriose iki šiol jis nėra dalyvavęs, suteikia galimybę plėsti žodyną, peržengiantį artimiausios aplinkos temas. ● Plėtojami kasdienio gyvenimo arba netikėti fantazijos pasaulio siužetai, padeda ugdytis žodinės kalbos supratimą. ● Kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas.
APLINKOS PAŽINIMAS *Vertybinė nuostata* Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. *Esminis gebėjimas* Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Įžvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti.	● Įsitraukia į kūrybines ir kitokias aktyvias veiklas su kitomis kalbomis kalbančiais bendraamžiais, bendraudami su svečiais, jungdamiesi į tinklus su kitų šalies regionų ir kitų šalių vaikais, klausydamiesi skaitomų istorijų, skaitydami knygutes dviem ar keliomis kalbomis, žiūrėdami filmukus. ● Įsitraukia į veiklas, žaidimus, kurių metu piešiniais, rašinėjimais, raidėmis pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškelius tėvams, vaikams, mokytojams.

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) srityje „Aš kalbų pasaulyje“ yra esminis, nes mokytojas įvairiose aplinkose kuria vaikams tinkamą ir stimuliuojančią aplinką, skatina jų aktyvų dalyvavimą ir padeda plėtoti kalbinius gebėjimus. Mokytojas, taikydamas kūrybinės ir dinamiškos aplinkos kūrimą, skatina įvairias ugdymo(si) veiklas, kuriose vaikai gali eksperimentuoti ir tyrinėti ir tuo pačiu bendrauti tarpusavyje įvairiomis formomis. Skatinant dalyvavimą, naudojamos žaidybinės situacijos ir kalbiniai žaidimai, tokie kaip lėlių teatro pasirodymai ar vaidmenų žaidimai, kurie sužadina vaikų prigimtinį smalsumą ir emocinį įsitraukimą. Dialogiškas ugdymo procesas apima aktyvų dalyvavimą dialoguose, diskusijose ir problemų sprendimo veiklose, kur mokytojas užduoda atvirus klausimus ir skatina vaikus išsakyti savo nuomonę bei moko ją argumentuoti. Patirtinis mokymasis yra skatinamas sukuriant situacijas, kuriose vaikai gali savarankiškai taikyti įgytas žinias ir įgūdžius. Taikant žaidimų pedagogiką, mokytojas naudoja žaidimus, kurie lavina kalbinius įgūdžius, socialinius gebėjimus ir kūrybiškumą, loginį mąstymą ir suvokimą. Vizualinės ir sensorinės priemonės, tokios kaip paveikslėlių knygos ar vaizdo medžiaga, padeda gilinti kalbos supratimą ir raišką. Individualizuotas požiūris leidžia mokytojui pritaikyti veiklas kiekvieno vaiko poreikiams ir gebėjimams, užtikrinant, kad visi jaustųsi įtraukti ir motyvuoti. Refleksija ir grįžtamasis ryšys padeda vaikams pastebėti savo pažangą ir skatina tolesnį mokymąsi, nes mokytojas reguliariai skatina vaikus reflektuoti apie savo mokymosi patirtis ir pasiekimus. Taigi, mokytojas, taikydamas šias strategijas ir metodus, sukuria aplinką, kurioje vaikai gali efektyviai ugdyti savo kalbinius gebėjimus, plėsti žinias ir lavinti kritinį mąstymą bei kūrybiškumą.

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“

Ugdymo turinys 1-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
ESTETINIS SUVOKIMAS *Vertybinė nuostata* Domisi, gėrisi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. *Esminis gebėjimas* Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	Girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius, emocingai į juos reaguoja. Turi savo nuomonę apie savo ir kitų darbus bei aplinką, kurioje jie gimsta. Džiaugiasi savo kūryba, dalijasi ja su kitais ir sulaukia atsiliepimų.	● Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka, dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis, plečiamas kultūrinis akiratis, ugdomas gebėjimas analizuoti ir vertinti muzikos kūrinius, lavinamas muzikinis skonis, skatinamas kūrybiškumas ir improvizacija, bei ugdomas gebėjimas išreikšti save per muziką. ● Tyrinėja aplinką, atkreipdami dėmesį į tai, kas gražu ar įdomu. Seka mokytojo reakciją į aplinkos objektus ir mokosi vertinti grožį. ● Estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir pan. jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi mokykloje.
MENINĖ RAIŠKA *Vertybinė nuostata* Domisi įvairiomis meno formomis, džiaugiasi galėdamas kurti ir reikšti save. *Esminis gebėjimas* Atsižvelgiant į savo galimybes tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas per jau pažįstamas meno raiškos priemones.	Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja įvairių paviršių paliktus pėdsakus ar sukurtus vaizdus, mėgaudamasis skirtingais pojūčiais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Įvairiais garsais, veiksmais bei savo sukurta kalba palydi grafinius ir erdvinius kūrinius. Paprastas daineles atlieka tiek vienas, tiek su kitais, o dainų žodžius perteikia kūno kalba. Imituoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą. Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius. Supranta, kad muzika gali	● Pagal nuojautą smalsiai tyrinėja tai, kas vyksta aplinkui, klauso garsų ir stengiasi suprasti, kaip paties skleidžiami garsai susiję su tuo, ką girdi. ● Mokosi geriau suprasti, atkartoti ir atskirti muzikinius garsus ir melodijas, taip įgydami pagrindines žinias apie muzikos kalbą. ● Žaisdami vaikai aktyviai dalyvauja muzikos kūrime ir atlikime, todėl geriau ją supranta ir pajunta. ● Tinkamoje vietoje judėdamas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą.

	būti skirtinga: (garsi – tyli; greita – lėta, linksma – liūdna). Kuria naujus judesius ir mokosi juos sujungti į sekas. Tyrinėja, kaip kūnas juda erdvėje ir kaip jis sąveikauja su kitų vaikų erdve.	
GEBĖJIMAS ŽAISTI *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. *Esminis gebėjimas* Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Žaidžiant su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda bendradarbiauti ir derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Mėgdžioja prisimintą įvykį, sujungdamas du ar tris žaidimo veiksmus į paprastą kasdienį scenarijų.	● Mokosi pasirinkti, kur nori žaisti, arba patys sukurti savo žaidimų erdves. ● Neturintis žaidimo patirties vaikas pradeda žaisti mokytojui su juo inicijuojant paprastą žaidimą, pamažu į jį įtraukiant daugiau žaidėjų ir laipsniškai perleidžiant žaidimo iniciatyvą patiems vaikams. ● Žaidžiant su žaislais ir priemonėmis, kurios padeda suvokti erdvę, tobulėja gebėjimas mąstyti apie daiktų išsidėstymą ir formas.
KŪRYBIŠKUMAS *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. *Esminis gebėjimas* Pasitelkia patirtį bei vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą, išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	Nuolat sugrįžta prie patinkančių raiškos būdų tyrinėjimo. Įkvėptas patikusių garsų, judesių, veiksmų ar vaizdų, juos perkuria, sujungdamas į naujus, originalius derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Domisi tuo, ką kuria kiti vaikai, ir siekia veikti kartu su jais.	● Juda visiškai laisvai, džiaugsmingai, spontaniškai, be jokios struktūros. ● Mintys ir emocijos išreiškiamos judesio kalba, pasaulis pažįstamas per fizinę ir jutiminę patirtį.
TYRINĖJIMAS *Vertybinė nuostata* Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. *Esminis gebėjimas* Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Rodo susidomėjimą, norą pažinti, yra atsargus su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis. Bando įžvelgti, išnagrinėti ir išsiaiškinti, kas tai yra, kaip tai veikia ar vyksta. Išbando įvairius metodus, fantazuoja, eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija. Įsitraukia į tyrinėjimo veiklas mėgdžiodamas suaugusįjį; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rodant kitiems savo rezultatą.	● Pažįsta savo kūno galimybes spontaniškai judant ir sąveikaujant su aplinka. ● Įvaldę savo kūną, laisvai juda aplinkoje ir, žaisdami su įvairiais daiktais, smalsiai tyrinėja aplinką. ● Smalsiai ir savarankiškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas paliečia, pajudina, brūkšteli, paspaudžia, ištepa dažais, pirštais, stebi, kaip palieka žymę, kokia spalva, linija, dėmė, pajunta, koks paviršius, skirtingų medžiagų faktūrą.
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA *Vertybinė nuostata* Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Pradeda suprasti savo jausmus, randa būdų juos išreikšti ir mokosi įvardinti emocijas žodžiais. Domisi, kaip kiti išreiškia	● Siekiant socialinio atsako, vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti labiausiai pasisekusius judesius ir garsus, ypač jei mato džiaugsmingas aplinkinių reakcijas.

Esminis gebėjimas Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	savo jausmus ir emocijas. Pastebi ir skirtingai reaguoja į aiškiai reiškiamas emocijas.	● Kartu su suaugusiais išgyvena bendrumo jausmą, sukuria savo bendravimo „kalbą“.

Ugdymo(si) turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Ketvirti-šešti vaikų gyvenimo metai:	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
ESTETINIS SUVOKIMAS *Vertybinė nuostata* Domisi, gėrisi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. *Esminis gebėjimas* Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	Noriai imasi naujų, novatoriškų idėjų, nebijo eksperimentuoti, laužyti nusistovėjusius standartus ir normas, žaismingai stulbinti. Patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška, moka atpažinti meno paskirtis ir kontekstus. Pasakoja kokius matė dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Išreikšdamas vieną kitą argumentą vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą.	● Tam, kad būtų formuojamas estetikos pojūtis bei kuriama turtinga muzikinė aplinka, vaikai klausosi įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos. ● Estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir pan. plėtojasi jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams. ● Mokytojo paskatinti stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais, taip grafinė ir spalvinė raiška tampa įvairesnė, meninių sąvokų žodynas platesnis. ● Susipažįsta su teatro menu mokykloje ir už jos ribų, žiūrėdami ir patys dalyvaudami įvairiuose spektakliuose, šokio, lėlių, dramos, operos ir kituose pasirodymuose.
MENINĖ RAIŠKA *Vertybinė nuostata* Domisi įvairiomis meno formomis, džiaugiasi galėdamas kurti ir reikšti save. *Esminis gebėjimas* Atsižvelgiant į savo galimybes tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas per jau pažįstamas meno raiškos priemones.	Išbando sudėtingus piešimo būdus, tokius kaip gratažas ir monotipija, pasitelkiant skaitmeninio piešimo ir kitas kompiuterines technologijas. Kuria darbus, kuriuose gausu neįprastų, išgalvotų elementų ir simbolių, primenančių grafinius ženklus. Tyrinėja garsus naudodamas savo balsą, grodamas instrumentais ir klausydamasis aplinkos garsų. Lygina, apibūdina ir skirsto garsus į grupes. Naudoja grafinius ženklus arba skaitmenines programas, taip pateikiant savo muzikinę kūrybą. Ieško naujų būdų, kaip šokiu išreikšti save, bando judesiais perteikti skirtingas emocijas, nuotaikas ir	● Paskatinti mokytojo vaikai patys kuria spontaniškas, improvizuotas melodijas. ● Muzikiniai judesiai tampa tikslesni, vis geriau atkuria pažįstamą muziką, stiprina kvėpavimą, didina savo vokalinį diapazoną ir savarankiškai dainuoja dainas, kuriose aiškiai juntamas ritmas, ritminiai dariniai ir melodija. ● Pasitelkiant kūno perkusija ir instrumentus, lavina motoriką ir raumenų kontrolę, kai reikia sugriebti, kratyti, mušti, trinti ir t.t. ● Tikslingai kuria ir piešia grafinius ir spalvinius vaizdus. ● Plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką piešdamas ir kurdamas su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais. ● Improvizacinio pobūdžio vaidybos metu, vaikai tyrinėja temas, kurios kyla iš patirties, fantazijos, arba yra įkvėptos perskaitytų knygų, išgirstos muzikos, pamatytų spektaklių ar paveikslų.

	atskleisti personažų bruožus. Pats kurdamas šokį, gali išreikšti jausmus ar mintis, naudodamas judesius, kurie būdingi šokiui. Kuria įvairius pasirodymus, naudodamas lėles, šokį, vaidybą ir muziką, ir laisvai improvizuoja, bendraudamas su savo sukurtų personažų atvaizdais. Dalijasi savo teatrine patirtimi, pasakoja apie labiausiai patikusius momentus.	
GEBĖJIMAS ŽAISTI *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. *Esminis gebėjimas* Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Skatinami mokytojo, lengvai įsitraukia į bendrus režisūrinius žaidimus, kuria pasakojimus žaidimų pasauliuose. Naudoja išplėtotą kalbėjimą, ima žaisti vaizduotės žaidimus. Paruošia žaidimo vietą prieš žaidimą ir susitvarko po jo pabaigos. Laikosi žaidimo sukurtų taisyklių, lengvai keičia vaidmenis, moka valdyti savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia atsirandančius nesutarimus.	● Po truputį pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. ● Siekiant tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas, atkuria jiems žinomas kasdienines socialines situacijas, įsilieja į apibendrintus vaidmenis. ● Žaidžia ilgalaikius žaidimus, kurių turinį ir eigą suplanuoja iš anksto.
KŪRYBIŠKUMAS *Vertybinė nuostata* Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. *Esminis gebėjimas* Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	Įsivaizduoja, domisi, klausinėja apie tai, kaip gimsta idėjos, kaip galima kurti įvairius dalykus. Kūryboje pasireiškia kitų kūrybos bruožų atkartojimas. Stengiasi numatyti, kaip ir kokiais būdais bei priemonėmis sieks sukurti kūrybinį rezultatą. Dalijasi savo kūryba, pasakoja apie kūrybos eigą, aiškina, kas jam atrodo svarbu ir patrauklu, tiksliai nusako, kam skirti jo paties ir kitų kūrinių rezultatai.	● Žaisdami ir kurdami naujus žaidimus, vaikai naudoja visus savo įgūdžius, atskleidžia savo pomėgius ir stipriąsias puses. ● Šokdami vaikai tyrinėja ir kuria, eksperimentuodami su garsais, balsais, judesiais, medžiagomis ir istorijomis, taip pat generuoja naujas idėjas tolimesnei kūrybai. ● Džiaugiasi kurdami įvairias dvimates ir trimates formas, objektus bei kompozicijas, naudodami įvairių dydžių įprastas ir netikėtas priemones bei medžiagas. ● Kartu su suaugusiaisiais improvizuoja ir vaidina įvairiuose renginiuose, pavyzdžiui, tradicinėse šventėse ar lėlių teatro pasirodymuose.
TYRINĖJIMAS *Vertybinė nuostata* Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. *Esminis gebėjimas* Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą,	Tiria daiktų ir reiškinių ypatybes bei augimo procesus. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų savybes ir požymius; grupuoja objektus ir reiškinius pagal tam tikras charakteristikas. Tyrinėjimui pasirenka iš	● Judėdami, vaikai mėgaujasi įvairiais judesiais; mokytojams padedant, tyrinėja tempo, ritmo, dinamikos ir erdvės ypatybes, susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesių elementus ir jų derinius, jungia spontaniškus judesius su šokio elementais. ● Domisi įvairiomis temomis, kurios atsiranda iš kasdienio gyvenimo, svajonių, arba kurias randa literatūroje, muzikoje, teatre

eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	pateiktų reikiamas priemones, medžiagas bei įrankius. Apmąsto, ką patyrė, atrado ar sužinojo; remiasi tyrimo rezultatais ir kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima ištirti.	ar mene.
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA *Vertybinė nuostata* Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. *Esminis gebėjimas* Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas bei jausmus, jų raiškos formas, paaiškina situacijas ir priežastis, kurios sukėlė tam tikras emocijas ir jausmus. Moka atpažinti ir tiksliai nustatyti kito emocijas pagal veido išraišką, balsą ir kūno kalbą. Pastebi, kai kas nors jaučiasi nuskriaustas ar nusiminęs, ir dažnai nori jam padėti.	● Pradėjus nuo paprastų judesių ir palaipsniui pereinant prie sudėtingesnių kombinacijų, lavinama kūno koordinacija ir plastiškumas, o tai leidžia vaikams judėti erdvėje pagal įsivaizduojamą kreivę ir geriau valdyti savo kūną. ● Įsijausdami į vaidmenis, pasitelkia kūno kalbą, veido išraiškas ir balso toną, kad sukurtų tikroviškas situacijas, ir taip mokosi aiškiai, natūraliai ir kūrybiškai išreikšti savo jausmus kitiems vaikams ir suaugusiesiems. ● Reflektuoja ir dalijasi savo patirtimi, apmąsto ją kartu su kitais.

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Ugdymo(si) srities „Kuriu ir išreiškiu“ paskirtis yra plėtoti estetinį suvokimą, meninę raišką, gebėjimą žaisti, kūrybiškumą, tyrinėjimą ir emocijų suvokimą. Mokytojas šiame kontekste ne tik perduoda žinias, bet ir skatina vaikų kūrybiškumą, saviraišką ir gebėjimą reikšti savo mintis bei jausmus įvairiomis formomis. Mokytojo jautrus, palaikantis ir susidomėjimą išreiškiantis grįžtamasis ryšys padeda vaikams ugdyti kritinį mąstymą, gebėjimą analizuoti ir interpretuoti bei giliau suprasti meninę raišką, vertinti savo ir kitų kūrybą. Svarbiausia mokytojo užduotis – sukurti aplinkas, kuriose vaikai galėtų atsiskleisti, kurti ir noriai tyrinėti pasaulį. Šios aplinkos apima ne tik mokyklos patalpas ir kiemą, bet ir kitas vietas, pavyzdžiui, parkus, muziejus, kultūros ir gamtos objektus. Vaikai skatinami laisvai eksperimentuoti, išbandyti kūrybines medžiagas, priemones ir įvairias veiklos formas, veikdami spontaniškai ar įsitraukdami į organizuotas veiklas. Tokia aplinka padeda vaikams atskleisti savo kūrybinį potencialą, išlaisvinti vaizduotę, mokytis improvizuoti ir lengviau užmegzti ryšį su bendraamžiais. Ugdymo(si) procese integruojami įvairūs kontekstai: universalaus dizaino mokymasis, leidžiantis prisitaikyti prie visų vaikų poreikių; žaismė, kuri suteikia džiaugsmo mokantis ir kuria saugią emocinę aplinką; judrus patyrimas, per kurį mokymasis tampa aktyvus ir visuminis; kultūriniai dialogai, skatinantys pažinti skirtingas kultūras ir menines tradicijas; kalbų įvairovė, atverianti galimybes kūrybai įvairiomis kalbinėmis raiškomis; tyrinėjimas ir gilus mokymasis, leidžiantys vaikams patirti atradimo džiaugsmą ir įsigilinti į reiškinius; realios ir virtualios aplinkos, plečiančios vaikų patirtį bei skatinančios kūrybišką

mąstymą; bei kūrybiniai dialogai, ugdantys bendradarbiavimą, atvirumą ir gebėjimą reikšti mintis įvairiomis meninės raiškos priemonėmis. Tokie kontekstai sudaro terpę vaikų kūrybinei raiškai, kritiniam mąstymui ir saviraiškai augti – tiek individualiai, tiek bendruomeniškai.

4.1 VAIKŲ UGDYMO(SI) KONTEKSTAI

Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai iš anksto numato galimas vaikų veiklos galimybes ir kliūtis arba jos išryškėja stebint vaikus jiems sukurtuose kontekstuose. Todėl iš anksto numatomos priemonės ir aplinkybės, kurios gali padėti vaikams lengviau įsitraukti, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, atlikti veiklą ir mokytis. Kuriant kontekstus naudojamos esamos kultūrinės, socialinės ir gamtinės aplinkos, iš anksto tikslingai sumodeliuotos ugdymosi aplinkos ir ugdymosi situacijos, susikuriančios čia ir dabar. Aplinka keičiama, atsižvelgiant į vaikų gebėjimų ūgtį. Sukurtuose ugdymo(si) kontekstuose, būdami vaikų elgesio ir veiklos modeliu, mokytojai keičia savo vaidmenis pagal tuo metu sumodeliuotas aplinkas ir aplinkybes.

Mokykla orientuojasi į šiuolaikinius ugdymo aplinkos kontekstus, atliepdama vaikų poreikius ir aplinkos galimybes:

1. Universalaus dizaino mokymuisi kontekstas – tai visiems vaikams prieinama ir lanksti ugdymo aplinka, kurioje skatinama individuali pažanga, įvairovės priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas. Vaikai mokosi savo tempu, pasirinkdami veiklas ir priemones pagal asmeninius gebėjimus.
2. Žaismės kontekstas – siekiama palaikyti kasdienių veiklų žaismingumą, ugdant vaikų smalsumą, vaizduotę ir kūrybiškumą. Skatinama tyrinėti, improvizuoti ir priimti netikėtus vaikų pasaulio suvokimo būdus.
3. Judraus patirtinio ugdymosi kontekstas – skatina vaikų fizinį aktyvumą, judėjimo džiaugsmą bei mokymąsi per judrų patyrimą. Naudojamos mobilios ir gamtinės edukacinės erdvės, skatinančios tyrinėjimą ir subalansuotą ugdymą viduje bei lauke.
4. Kultūrinių dialogų kontekstas – vaikai įtraukiami į įvairius kultūrinius kontekstus, ugdant individualų tapatumą ir pagarbą kultūrų įvairovei. Aplinkoje atsispindi įvairūs kultūriniai ženklai ir patirtys.
5. Kalbų įvairovės kontekstas – siekiama skatinti įvairius vaikų komunikavimo būdus, puoselėti kalbų įvairovę ir teigiamas nuostatas į skirtingas kalbines raiškas. Pasitelkiamos skaitmeninės technologijos ir kasdienės situacijos kalbos ugdymui.

6. Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas – remiasi vaikų smalsumu, skatina aplinkos tyrinėjimą ir savarankišką pažinimą. Kuriamos aplinkos su tyrinėjimo priemonėmis ir STEAM veiklomis gilina supratimą apie pasaulį.

7. Realių ir virtualių aplinkų kontekstas – derinamos realios ir skaitmeninės aplinkos, siekiant plėsti vaikų patirtis, ugdyti skaitmeninį raštingumą ir mąstymą. Skaitmeninės priemonės padeda vaikams tyrinėti nematomus procesus ir kūrybiškai spręsti problemas.

8. Kūrybinių dialogų kontekstas – kuriama aplinka, skatinanti kūrybiškumą, vaizduotę ir eksperimentavimą. Vaikai laisvai reiškiasi, išbando įvairias kūrybos formas, o mokytojas palaiko jų spontanišką kūrybinį procesą (žr. 3 pav).

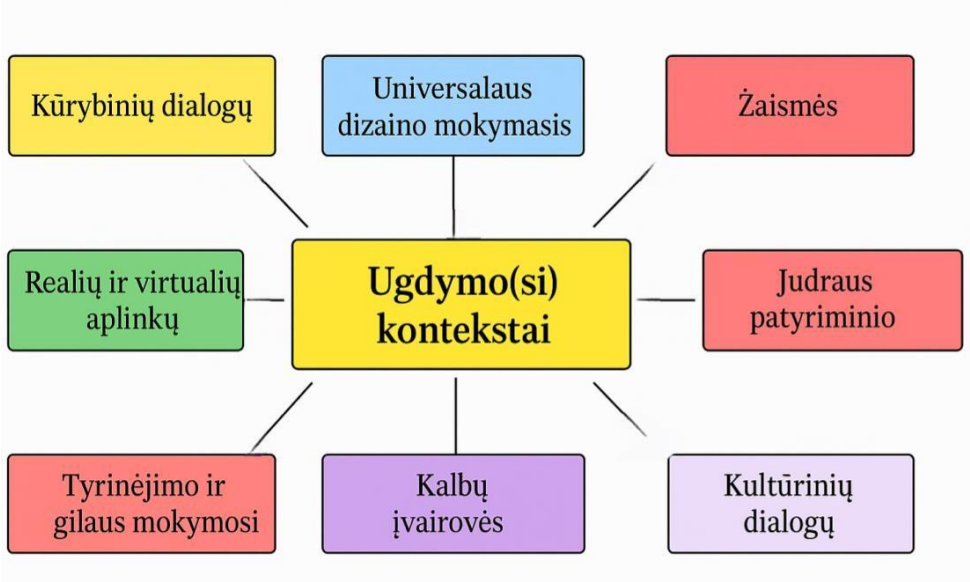

3 pav. Ugdymo(si) kontekstai

4.2 BENDRAVIMAS IR BENDRADARBIAVIMAS SU ŠEIMA

Šeimos (globėjų) ir Mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipusiu pasitikėjimu, komunikacija ir bendrų tikslų siekimu. Šis procesas apima nuolatinį informacijos keitimąsi, kurio metu šeimos (globėjai) ir mokytojai dalijasi vaikų raidą skatinančia informacija, pastebėjimais ir patarimais. Bendradarbiavimas taip pat remiasi tėvų (globėjų) aktyviu dalyvavimu ugdymo procese, siekiant sukurti palankią aplinką vaiko vystymuisi. Kartu dirbant geriau suprantami vaiko poreikiai ir užtikrinama, kad ugdymo(si) veiklos derinamos su šeimos vertybėmis bei tradicijomis.

4.3 PARAMA VAIKŲ UGDYMUI(SI), MOKYTOJAMS IR ŠEIMOMS

Parama vaikų ugdymui, mokytojams ir šeimoms (globėjams) yra esminis elementas, užtikrinantis sėkmingą ir visapusišką vaikų raidą. Ji apima šias sritis:

- Konsultacijos ir mokymai: organizuojami seminarai, mokymai ir konsultacijos mokytojams ir tėvams (globėjams), padedant jiems geriau suprasti vaikų raidos ypatumus ir taikyti efektyvias ugdymo strategijas.
- Psichologinė parama: teikiama psichologinė pagalba vaikams, mokytojams ir šeimoms (globėjams), padedant spręsti emocines problemas ir skatinti gerovę.
- Bendruomenės įtraukimas: skatinamas bendradarbiavimas su vietos bendruomenėmis, organizacijomis ir specialistais, kad būtų sukurtas palaikymo tinklas.
- Informacijos keitimasis: sukuriamos platformos ir renginiai, kur šeimos (globėjai) ir mokytojai gali dalintis patirtimi, idėjomis ir gerąja praktika.

Tokiu būdu užtikrinama holistinė parama, skatinanti vaikų vystymąsi ir mokymosi procesą bei stiprinanti ryšius tarp šeimos (globėjų) ir ugdymo įstaigų.

V. VAIKŲ UGDYMOSI PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS

Mokykloje vaiko pasiekimai ir pažanga stebimi ir fiksuojami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, kuriame išdėstyta aštuoniolika vaiko ugdymosi pasiekimų sričių su vertybinėmis nuostatomis ir esminiais gebėjimais. Ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėjimas vykdomas nuolat. Vaiko pasiekimai vertinami du kartus per metus, keliais etapais – spalio ir gegužės mėnesiais. Stebėjimo etape mokytojai stebi, dokumentuoja ir atpažįsta vaiko poreikius, interesus, mokymosi būdus ir ypatumus, pasiekimus, daromą pažangą, kylančius sunkumus tam, kad galėtų kryptingai planuoti tolesnį vaiko ugdymąsi ir paramą jo mokymuisi. Planavimo etape mokytojai, remdamiesi stebėjimo etapo rezultatais, numato, kaip plėtoti ugdymosi kontekstus ir atliepti vaikų poreikius situacijoje čia ir dabar, kokias tikslingas veiklas planuoti auginant vaikų galias. Įgyvendinimo etape vykdomos suplanuotos veiklos, kurių metu dokumentuojamas vaikų įsitraukimas, pasirinkimai, bendravimas ir bendradarbiavimas, mokymasis, savarankiškumas veikiant ir pasiekimų raiškos požymiai. Reflektavimo etape mokytojai apmąsto, ar jų sukurta aplinka, taikomi ugdymo(si) būdai, pagalba paremia vaikų mokymąsi ir pasiekimų plėtotę, ar plėtojamos kiekvieno vaiko visos galios, ar kiekvienas vaikas daro pažangą; kaip vaikai reaguoja ir reflektuoja savo veiklos procesus. Jei vaikas pradeda lankyti grupę, pirmasis vertinimas atliekamas po 1-2 mėnesių. Tarpiniai vertinimai gali būti atlikti, jei pastebimi reikšmingi ugdymosi sunkumai ar

pokyčiai. Mokytojai vertina vaiko pažangą visose ugdymo srityse, nustato pasiekimų žingsnius ir identifikuoja gebėjimus. Šie vertinimai įrašomi į elektroninį dienyną „Mūsų darželis“, kuriame braižoma pasiekimų diagrama, atspindinti vaiko pažangą įvairiose srityse.

5.1 Pasiekimų fiksavimas ir kaupimas

Vaikų turimi gebėjimai bei ugdymosi pasiekimai fiksuojami elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“:

- mokslo metų pradžioje (spalio mėn.) siekiant įvertinti turimus vaiko gebėjimus;
- mokslo metų pabaigoje (gegužės mėn.) siejant su ugdymo programos įgyvendinimu.

Pasiekimų įrodymai kaupiami segtuve „Vaiko aplankas“:

- vaikų kūrybiniai darbai;
- stebėjimų duomenys;
- vaiko pasakojimai, mintys, žodinės kūrybos, kalbos pavyzdžiai;
- kita ugdytojo požiūriu reikšminga informacija.

Informacija apie vaiko pasiekimus teikiama tėvams (globėjams) per individualius pokalbius ir konsultacijas, laikantis konfidencialumo principo, mokyklos administracijai, mokytojų tarybos posėdžiuose. Esant reikalui pokalbiuose dalyvauja Vaiko gerovės komisijos atstovai, kiti specialistai (žr. 4 pav.).

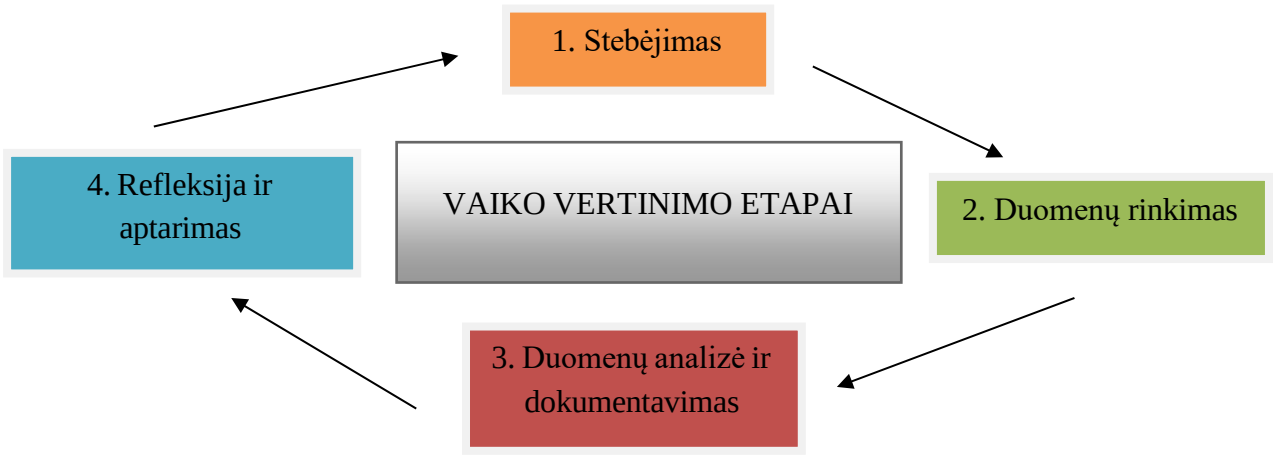

4 pav. Vaiko pasiekimų vertinimo etapai

5.2 VAIKO GEROVĖS KOMISIJOS VEIKLA

Pagrindinis Vaiko gerovės komisijos veiklos tikslas – užtikrinti saugią, jaukią, darnią aplinką mokykloje. Jeigu vaikui iškilo problemos, tėvai (globėjai) pirmiausia jas aptaria su mokytojais, mokyklos specialistais. Jeigu problemai spręsti prireikia specialistų komandos pagalbos, pasitelkiama vaiko gerovės komisija. Vaiko gerovės komisija padeda spręsti vaikų tarpusavio santykių, mokytojų ir vaikų santykių problemas, siūlo mokytojams būdus šiems santykiams gerinti, vertina specialiuosius vaikų ugdymosi poreikius, teikia siūlymų ir rekomendacijų tėvams (globėjams), mokytojams, mokyklos administracijai dėl ugdymosi aplinkos pritaikymo, specialistų pagalbos, ugdymo programų pritaikymo, siekdama sudaryti optimalias ugdymosi sąlygas.

Sunkumų ugdymo(si) procese turinčių vaikų pasiekimų vertinimas.
Sunkumų ugdymo(si) procese turinčių vaikų pasiekimų vertinimas atliekamas vadovaujantis aukščiau minimais principais, metodais, naudojant tuos pačius vertinimo instrumentus. Sunkumų turinčių vaikų pasiekimus vertina: mokytojas, švietimo pagalbos specialistai, vaiko gerovės komisija.

Ugdymo(si) tęstinumas. Visuminė ir šiuolaikiška mokyklos programos turinio struktūra užtikrina nuoseklų ir sistemingą vaikų galių augimą bei ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų tęstinumą. Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdyti kompetencijas, numatytas Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje. Vaiko priešmokyklinis ugdymas nuosekliai tęsiamas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus įvairiose pasiekimų srityse jis jau yra įgijęs. Jeigu penkerių metų vaikas nėra pasiekęs penkto pasiekimų žingsnio, jam rekomenduojama dar vienus metus ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą.

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programos projektas 2025 m. gegužės mėn. 26 d. pristatytas Mokyklos bendruomenei.
Programos atnaujinimas. Programą numatoma atnaujinti kas 5 metus arba anksčiau pasikeitus teisės aktams, reglamentuojantiems ikimokyklinį ugdymą, taip pat esant poreikiui atnaujinti programos turinį, norint išlaikyti dermę su praktiniu ugdymo proceso įgyvendinimu.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Adaškevičienė, E., & Strazdienė, N. (2013). *Vaikų sveikatą stiprinančio fizinio aktyvumo ugdymas*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.

Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. (2023). *Bendroji ikimokyklinio ugdymo programa*. Vilnius. Prieiga per internetą: https://emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos/57/

Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras. (2020). *Bendrosios fizinio aktyvumo rekomendacijos visoms amžiaus grupėms*. Prieiga per internetą: https://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/BENDROSIOS_FA_REKOMENDACIJOS_pap_%20vaik%C5%B3%20fa%20rekomendacijomis%20(1)(2).pdf

Dodge, D. T., Colker, L. J., & Heroman, C. (2007). *Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumougdymas*. Vilnius: Presvika.

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministras. (2023). *Įsakymas dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo*. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r

Linkuvienė, V. (2018). *Ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų kalbinių gebėjimų ugdymas* (Bakalauro darbas). Prieiga per internetą: https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:28781078/datastreams/MAIN/content

Nacionalinė švietimo agentūra. (2022). *Metodinis leidinys, skirtas meninio ugdymo (dailė, muzika, šokis ir teatras) ir technologijų mokytojų dalykinėms kompetencijoms tobulinti*. Vilnius. Prieiga per internetą: https://romuvosgimn.lt/wp-content/uploads/meninio-ugdymo-technologiju-mokytojams.pdf

Tarptautinis olimpinis komitetas. (2017). *Olimpinių vertybių ugdymo pagrindai*. Lozana, Šveicarija.

Simanauskienė, D. (2024). *Mūsų sveikata ir gerovė: sveikatą stiprinantis fizinis aktyvumas*. Prieiga per internetą: https://www.pedagogas.lt/tinklarastis/straipsniai/musu-sveikata-ir-gerove-sveikata-stiprinantis-fizinis-aktyvumas-244

Europos socialinio fondo agentūra. (2023). *Universalaus dizaino mokymuisi gairės: mokymosi kelias kiekvienam ir kiekvienai*. Vilnius. Prieiga per internetą: https://tukstantmeciomokyklos.lt/wp-content/uploads/2023/11/Universalaus-dizaino-mokymuisi-gaires.pdf

Nacionalinė švietimo agentūra. (2021). *„Žaismė ir atradimai“ rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogams*. Vilnius. Prieiga per internetą:

https://sodas.ugdome.lt/metodiniai-dokumentai/perziura/17255

https://sodas.ugdome.lt/metodiniai-dokumentai/perziura/17300

Žukauskienė, R. (2012). *Raidos psichologija: integruotas požiūris*. Vilnius: Margi raštai.

Išvados apie mokyklos veiklos kokybę:

Nustatyti stiprieji mokyklos veiklos aspektai:

1. Mokytojo sąveika su vaikais – (1.2* – 3 lygis)
2. Vaikų tarpusavio sąveika – (1.3 – 3 lygis)
3. Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas – (1.1 – 3 lygis)
4. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats) – (2.1 – 3 lygis)
5. Patirtinė vaiko veikla – (2.2 – 3 lygis)
6. Socialinė-emocinė aplinka – (3.2 – 3 lygis)
7. Ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą – (4.3 – 3 lygis)
8. Šeimos kultūros pažinimas – (6.1 – 3 lygis)
9. Partnerystė su šeima - (6.2 – 3 lygis)
10. Mokyklos savivalda – (7.4 – 3 lygis)

Mokyklos tobulintinos veiklos sritys:

1. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti – (1.4 – 2 lygis)
2. Fizinė aplinka – (3.1 – 2 lygis).
3. Pažintinė aplinka – (3.3 – 2 lygis).
4. Lyderystė mokymuisi – (7.3 – 2 lygis).
5. Mokyklos veiklos vadyba – (7.1 – 2 lygis).

*- veiklos rodiklis pagal Mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodinių rekomendacijų 2 priedą (TAR, 2023-01-30, Nr. 1530)

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus miesto savivaldybė 188710061, Konstitucijos pr. 3, LT-09601, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „ŠILELIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-07-24 Nr. A15-1490/25
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Almeda Kučinskienė, Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėja, Ikimokyklinio ugdymo skyrius
Sertifikatas išduotas	ALMEDA KUČINSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-07-24 15:45:27 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-07-24 15:45:39 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2024-02-28 19:13:13 – 2029-02-26 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, į.k. 188710061 LT", sertifikatas galioja nuo 2024-12-18 11:49:40 iki 2027-12-18 11:49:40
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema „Avilys“, versija 3.5.84.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-07-24 16:35:15)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2025-07-24 16:35:15 Dokumentų valdymo sistema „Avilys“